

“Aktibo!eus” ekimena UPV/EHU: euskara hiztun aktiboak unibertsitatearen erronka gisa

J. Inazio Marko Juanikorena

*Hobekuntza eta Berrikuntza Dekanoordea. Hezkuntza,
Filosofia eta Antropologia Fakultatea - UPV/EHU*
inazio.marko@ehu.eus

Sarrera-data: 2016-09-21 | Onartze-data: 2016-10-03

Laburpena. 2014an, EHUKo Hezkuntzarako Laguntza Zerbitzuko Zuzendariaren ekimenez eta Euskampus Fundazioaren partaidetzaz, EHUKo Giza, Gizarte eta Hezkuntza Zientzietako arlo eta talde ezberdinetako hainbat irakasle «Pertsona eleanitzak eta euskara hiztun aktiboak sortzea» lelo edo erronkaren inguruan elkartu ziren. “Aktibo!eus” proiektua izena hartu zuen ekimen horren helburua unibertsitateak euskararen erabileraren gaiarekiko eduki zezakeen arduraz hausnartzea eta balizko ekinbideak aztertzea izan zen. Artikulu honetan azalduko dugu taldeak problematika nola ulertu duen, prozesua nola egituratu eta garatu den, hausnarketa saioetan jasotako emaitza esanguratsuenak zeintzuk izan diren, eta, etorkizunera begira egin diren proposamenetatik eratorrita azaleratu den Gizarte Erantzukizunaren kontzeptu nagusiaz uler daitekeena Unibertsitatearen testuinguruan. • **Gako-hitzak:** *Hiztun aktiboak, erabilera, unibertsitatea, hizkuntza, gizarte erantzukizuna, lidergoa*

Abstract. In 2014, on the initiative of the Director of the Education Support Service of the UPV/EHU-University of the Basque Country and with the participation of the Euskampus Foundation, many teachers from different areas and groups in the UPV/EHU’s Human, Social and Education Sciences met around the slogan or challenge «Creating Multilingual Individuals and Active Basque Speakers». The aim of that initiative, which was named the “Aktibo!eus” project, was to reflect on the responsibility that the university could have with respect to the issue of Basque use and to explore potential initiatives. This article will be explaining how the group understood the problems, how the process was structured and developed, what the most significant outcomes gathered in the reflection sessions were, and what can be understood in the University context about the main concept of Social Responsibility that emerged as a result of the proposals made with the future in mind. • **Key words:** *Active speakers, use, university, language, social responsibility, leadership*

Euskararen garapena EHUn edota EHUn euskaraz garatu ahal izateak estamentu ezberdinen betidaniko aldarria eta erakundeak berak bere egindako xedeak dira. Urtetan aurrerapauso nabarmenak eman dira dozentziari dagokionean, administrazioaren arloan, argitalpenetan edota beste hainbatetan, oraindik erabatekoak izan ez badira ere. Bada, baina, arlo formaletatik haratago pertsonen arteko ohiko harremanetan, bereziki ikasleen artekoetan, euskararen erabilera sozialak bizi duen egoerari buruzko kezka. Izan zitekeenaren neurritik ez dela iristen eta ustez beharko lukeenaren azpitik dagoenaren pertzepzioa nagusitzen baita.

Hori horrela, 2014ean EHUKo Hezkuntzarako Laguntza Zerbitzuko Zuzendariaren ekimenez eta Euskampus Fundazioaren laguntza eta partaidetzaz, EHUKo Giza, Gizarte eta Hezkuntza Zientzietako arlo eta talde ezberdinetako hainbat irakasle eta ikertzaile elkartu ziren¹, Unibertsitateak gai horrekiko eduki zezakeen arduraz hausnartu eta gerora jorra zitezkeen nolabaiteko norabideak aztertzeko. Ekinbidea erronka gisa definitu nahi izan zen, «Pertsona eleanitzak eta euskara hiztun aktiboak sortzea» lelo edo erronkarekin identifikatuz, eta “Aktibo!eus” *Proiektua* izenburupean UPV/EHUn abiatutako diziplinarteko lan-lerro gisa definituz.

Ekimenaren oinarrian zegoen kezka, esan bezala, unibertsitatean euskararen gizarte erabileraren gaiarekin zuen zerikusia, eta termino haue-
tan adierazi zen inizatibari hasiera eman zion deialdian:

Hezkuntza sistemak izugarritzko lan egin du euskararen ezagutza areagotzeko, baina sistema honen ahalegina ez da nahikoa gizarte erabilera areagotzeko.

Bestalde euskal gizarteak heldu behar dio eleaniztasunaren erronkari. Nazio artekotasuna errazten duen atzerriko hizkuntzen ezagutza behar beharrezkoa dugu gizarte garapen integrala bultzatzeko. Hala, euskararekiko aktibotasuna erkatu egin behar dugu beste hizkuntzekiko ikaskuntza eta erabilpen kontes-
tualizatuarekin.

Zer egin dezakegu euskaren erabilera areagotzeko? Zer hobetu dezakegu hezkuntza sisteman, eta bereziki unibertsitatean, euskararen erabilpenean eragiteko? Zer-nola eragin dezakegu bestelako gizarte sistemetatik: enpresa, komunikabideak, hezkuntza, gizarte laguntza, aisialdia...? Nola erkatu dezakegu euskararen erabilpena atzerriko hizkuntzen ikaskuntzarekin?

Galdera horiek abiapuntu eta aipatu erronka helburu, ‘Aktibo!eus’ proiektuaren lan-taldea osatu eta lanean hasi zen. Taldeak 2015ean zehar eta 2016ko uda bitartean jardun du, eta denbora-tarte horretan eman dituen

**Bada, baina, arlo
formaletatik
haratago
pertsonen arteko
ohiko
harremanetan,
bereziki ikasleen
artekoetan,
euskararen
erabilera
sozialak bizi
duen egoerari
buruzko kezka.**

**Zer egin
dezakegu
euskaren
erabilera
areagotzeko? Zer
hobetu dezakegu
hezkuntza
sisteman, eta
bereziki
unibertsitatean,
euskararen
erabilpenean
eragiteko? Zer-
nola eragin
dezakegu
bestelako gizarte
sistemetatik:
enpresa,
komunikabideak,
hezkuntza,
gizarte laguntza,
aisialdia...? Nola
erkatu dezakegu
euskararen
erabilpena
atzerriko
hizkuntzen
ikaskuntzarekin?**

urratsak bereziki gaiarekiko lehen hurbilketak egitea eta arazoaren ulermenerako irakurketak eraikitzen hastea izan da. Aplikatu den enfoke metodologikoari dagokionez, hobetsi den ikuspegia izaera kualitatiboko hurbilpen fenomenologikoaren erakoa izan da. Aztergai gisa planteatu den hizkuntzaren erabileraren fenomeno unibertsitatearen ikuspuntutik nola uler daitekeen eta fenomenoarekiko zein eragin ardurak edota aukerak egon daitezkeen perfilatzen hastea izan da analisiaren funtsa. Zentzu horretan, egin diren analisi-lan nagusiak hiru une eta maila ezberdinetan kateatutako ekintzen bidez burutu dira, honako hauek izan dira:

- Ekarpen libreen bidezko lehen definizioak taldean, taldekideen arteko barne mintegia zazpi mikro-ponentziekin.
- Arduradun instituzional, irakasle, ikasle eta profesionalekin bi geruzetan egituratutako focus-talde irekia.
- «Euskararekiko gizarte erantzukizuna akademiaren eta gizartearen kultura-aldaketan» Udako ikastaroaren antolaketa (ikus hitzaldiak BAT aldizkariaren zenbaki honetan).

Artikulu honetan azalduko dugu taldeak problematika nola ulertu duen, hausnarketa saioetan jasotako emaitza esanguratsuenak zeintzuk izan diren, eta, etorkizunera begira egin diren proposamenetatik azaleratu den *Gizarte Erantzukizunaren* kontzeptuaz zer uler daitekeen Unibertsitatearen testuinguruan.

LEHEN ANALISI-EKINTZA. HASIERAKO HAUSNARKETAK TALDEAN ERABILERAREN AUZIAZ

I Hizkuntzen erabileraren auzia edo fenomeno gai zabala izanik, eta taldearen osaketa diziplina-jatorri anitzekoa, aztergaiaren nolakotasuna kokatu eta norabidetzeko burutu zen lehen analisi-ekintza taldearen baitan erabilerari buruzko hasierako hausnarketarako mintegia izan zen. Mintegi honetan taldekideek gaiarekiko lehen hurbilketa egin zuten, bakoitzak bere arlotik irakurketa eginez fenomenoari buruzko ikuspegi ezberdinak azaldu, elkar ulertu eta dimentsio nagusi batzuen inguruan fenomenoaren diagnostiko proiektiborako bidea egin nahian. Ondokoak izan ziren bertan jasotako ideia azpimarragarriak.

Hezkuntzaren ikuspuntutik. Hizkuntzen erabilera egungo ikasketa-objektu klabea dugu Euskal Herrian. Azken 35 urteetan errotu den hezkuntza sistemak lagundu du, asko, hizkuntzen ezagutza zabaltzen. Irakaskuntza sistemari esker milaka euskaldun irabazi ditu euskarak Hego Euskal Herrian. Alta, datuek agerian jartzen duten bezala, ezagutza eta

erabilera ez dira parekoak. Jakina, erabilera kanpoko faktore askoren menpekoea da. Beste hainbaten artean, eskolako testuinguruan kokatuko liratekeen bi faktore azpimarratzeko: bat, ikasten den hizkuntza horretan erdiesten den konpetentzia komunikatiboaren maila eta baliagarritasuna; eta bi, hizkuntzekiko atxikimendu afektiboa.

Nerabeen euskararekiko jarretan aztertu da eskolaz kanpoko joera indartsua gaztelaniara jotzeko. Badirudi nerabeei euskara eskas gertzen zaiela barne grina eta sentimenduak adierazteko. Adibidea: euskarazko selektibitatean, ikasle asko ikasgelako atea pasa eta segituan gaztelaniaz azterketaren gora beherak komentatzen. Egoera estresagarria batetik aterata, gaztelaniaz baliatu behar beren berekoak adierazteko. Noiz, nola lortu dezakegu nerabeentzako aberats eta baliagarria den Euskara? Euskarazko irakaskuntzak oso emaitza positiboak eman ditzakeela agertu du. Jakin badakigu hezkuntza sistema beharrezkoa dugula; eta, jakin badakigu ere bai ikertzen jarraitu behar dugula lorpenak hobetzeko eta ikasitako euskararen kalitatea hobetzeko. Abiapuntua: hizkuntzen irakas-ikaskuntza parametro tekniko eta afektibo berrietan kokatzea euskarazko ikaskuntza hobetzeko eta euskararen erabilera areagotzeko. Bi dimentsio jorratzeko: dimentsio teknikoa (irakaskuntza estrategiak eta jarduerak) eta dimentsio afektiboa (hizkuntzarekiko atxikimendua).

Filosofia eta etikaren ikuspuntutik. Erabilerarena gizarte auzia da, eta gizartearen zerbitzuan dagoen unibertsitate publiko batek lehentasuna eman beharko lioke. Ikuspuntu akademikotik, zeharkako elkarlana eskatzen duen gaia da, eta abagune berriak bilatu, gizarte berrikuntzaz. Adibidez: egun hizkuntza politika badago, onerako edo txarrerako, baina ez hizkuntza etika bat. Eskolak badu garrantzia, baina erabileraren fenomenoak ulertzeko eskolatik kanpo gertatzen dena kontuan hartu beharko litzateke: gazte kulturak, komunikabideak, aisialdia, ohiturak, erritualak, joera berriak, etab.

Antropologiaren ikuspuntutik. Kezka ingelesaren balio sinboliko hegemonikoarekin. Azken hogeitaz inguruan ingelesa ikasteko “presioa” gero eta handiagoa da. Inork ez du zalantzan jartzen ingelesa jakiteko “beharra” eta gurasoak seme-alabek ingelesa ikasteko klase partikularrak, udalekuak eta beste jarduerak ordaintzeko prest daude. Dударik gabe emozioek zerikusirik dute hizkuntzen ikas-prozesuan eta erabileran, baina maitasuna ezin da izan faktore bakarra edo nagusia, hizkuntza bat ikasteko interesa ere izan behar da. Esaterako, ez da ingelesari buruzko emozio-adierazpen berezirik entzuten. Euskarari dagokionez, aldiz, maite

Abiapuntua: hizkuntzen irakas-ikaskuntza parametro tekniko eta afektibo berrietan kokatzea euskarazko ikaskuntza hobetzeko eta euskararen erabilera areagotzeko. Bi dimentsio jorratzeko: dimentsio teknikoa (irakaskuntza estrategiak eta jarduerak) eta dimentsio afektiboa (hizkuntzarekiko atxikimendua).

**Eskolak badu
garrantzia, baina
erabileraren
fenomenoa
ulertzeko
eskolatik kanpo
gertatzen dena
kontuan hartu
beharko
litzateke: gazte
kulturalak,
komunikabideak,
aisialdia,
ohiturak,
erritualak, joera
berriak, etab.**

behar dela esaten da. Honekin arazoa da batzuentzat maitagarria dena, beste batzuentzat gogaikarria, ezkorra izan daitekeela.

Ingelesa ikasteko “behar” hori ez badu emozioekin zer ikusirik, zertan datza haren erakarpen berezia? Zalantzarik gabe, ingelesa lotzen dela botere ekonomiko, politiko eta sinbolikoarekin. Baina, horrela dela eta ingelesaren hegemonia ezin dela zalantzan jarri onartu arren aztertzeko litzateke ingelesa ikasteak promesten duena ematen ote duen. Ingelesa dakiten gazteek, euskara, gaztelania eta frantsesa dakienek baino lan ho-beagoak aurkitzen al dituzte? Enpresa batek, izena ingelesa jartzeagatik, gehiago saltzen ote du? Eta izen euskaldunarekin, gutxiago? Ikertzekoa litzateke ere zer irabazten eta zer galtzen den ingelesari lehentasuna ematen zaionean. Euskal Herriko paisaia linguistikoa –instituzionala, intelektuala... – anglofonia bihurtzen ari da: *Basque Exhibition Centre, Basque Culinary Centre, Basque Centre on Cognition, Brain and Language*... Euskal Herria eta Euskara bultzatzeko, ingelesa derrigorrez erabili behar al da? Eta hari horri jarraikiz, ikerketarako galderak gisa: nola ulertzen da elea-niztasuna, ingelesa funtsezkoa al da irudikatzen den eleaniztasun horretan? Ingelesari ematen zaion lehentasunak noraino suertatzen da kalte-garri edo onuragarri euskararentzat? Zer ikasi daiteke ingelesaren tratamenduaren arlotik baliogarria izan daitekeena euskara bultzatzeko?

Komunikazioaren ikuspuntutik. Erabileraren inguruko kezka zein dis-kurtsoak lotuegi agertzen dira aurrez aurreko komunikazio egoerei. Alabaina bitartekotutako harremanek (komunikabide, teknologia zein bestelako artefaktuen bitartez burututakoek) gero eta presentzia han-diagoa dute gure harremanetan; eta hor ere hizkuntzaren erabilera dago. Bestalde, erabilera mailak ere bereiztu beharra dago (ulermen soiletik sorkuntza landura doan abaniko osoan). Garrantzi handiko kontua, adibidez ikus-entzunezko komunikabideen kontsumoan. Honengatik ezinbestekoa litzateke erabileraren definizio berri bat egitea, errealtita-tearen behaketa zientifikoan oinarritua.

Gaur egungo euskaldunak erdaldunen artean sakabanatuta bizi dira. Ez lehengo euskaldunak sakabanatu egin direlako, erdaldunak euskal-duntzen ari direlako baizik (eskolari esker batik bat). Ez gaude bi eus-kaldun oso aurrez aurre erderaz aritzen direneko egoera baten aurrean, egoera konplexuago batean baizik. Gauzak horrela, isolamendu fisikoa gainditzten duten komunikabideek erabilerarako espazio berriak sor di-tzakete. Teknologikoki bideratuak diren harremanek gero eta garrantzi gehiago daukatenez, hizkuntza politikek aitzindari behar dute izan pro-grama eta aplikazio informatikoak sortuz/egokituz, ekipamenduak era-

biliz eta eredugarriak izan daitezkeen pertsonak eta dinamikak proposatuz. Euskara eta aitzindaritza teknologikoa, euskara eta konplizitatea eta euskara eta lidergo sortzailea bezalako “bikote kontzeptualak” zabaldu beharra dago.

Soziolinguistikaren ikuspuntutik. Euskara suspertzeko ahaleginek erabilera dute azken jomuga. Horregatik, hainbat ikerlanek hizkuntzaren dimentsio hori dute helburu. Aintzat hartu behar da, hala ere, erabilerak ez duela dimentsio bakarra eta abstraktua, baizik eta eguneroko egoera zein funtzio askotariko kontua dela. Ikuspegi poliedrikotik aztertu beharrekoa, alegia.

Arrue Proiektuko 2013ko² txostenean agerian gelditu da ikastetxeetako ikasleen hizkuntza erabilera eragin handia dutela sozializaziorako eragile eta ingurune nagusiek, hala nola familiak, eskolako hizkuntza-ereduak, ikastetxearen beraren hizkuntza giroak; herriko baldintza soziolinguistikoek, eta ikasleak eskolatik kanpo dituen jardueretako hizkuntzak. Emaizta horietatik atera daitezkeen ondorioa da: zenbat eta osatuagoa euskarazko sozializazioa, are eta handiagoa hizkuntza horren erabilera.

Aztergai horren garrantzia handia izanagatik, esan daiteke ez dagoela ikergai konplexu bezain garrantzitsu hori ikuspegi oso batetik hartzen duen lan-ildo zientifikorik. Horregatik, ikerlan eta ahalegin puntual eta sektorialeaz gain, egokia litzateke ikuspegi holistikoa heldzea, hainbat diziplinetatik ikuspuntu orokor eta osatu bat eskainiko lukeena. Hurbilpen teorikoak zein kontraste enpirikoak diziplinartekotasunaren argira jorratzeak ahalbidetuko luke ikergaiaren errealitatera eta horretan eragiteko aukeretara, era egokiagoan hurbiltzea.

Hizkuntzaren gaitasuna eta hizkuntzaren erabilera izaera ezberdineko fenomenoak dira. Gaitasuna, hizkuntza bat ezagutzea, norbanakoaren mailako atributu edo konpetentzia da. Erabilera, hizkuntza bat erabiltzea, testuinguru jakinetan gauzatzen den gizarte mailako erlaziozko ekintza da. Bata bestearekin lotura dute eta elkar eragiten dute, baina ez dira parametro linealean koka daitezkeen fenomenoak. Hala ere, sarri askotan ezagutza eta erabileraz sozialki jarduterakoan parametro linealean egin ohi da, fenomeno beraren bi poloak balira moduan. Aldiz, ikerketek erakusten ari dira hori ez dela horrela. Jaurlaritzak 2013an³ argitaratutako “Euskara EAEn: gaitasuna, erabilera eta iritzia” azterlanean ikus daitekeenez, lagunarteko hizkuntzaren erabilera eragina duten faktore edo aldagaien artean, hizkuntza gaitasunak %19ko pisua besterik ez luke izango 15 eta 29 urte bitarteko populazioan.

**Teknologikoki
bideratuak diren
harremanek gero
eta garrantzi
gehiago
daukatenez,
hizkuntza
politikek
aitzindari behar
dute izan
programa eta
aplikazio
informatikoak
sortuz/egokituz,
ekipamenduak
erabiliz eta
eredugarriak
izan daitezkeen
pertsonak eta
dinamikak
proposatuz.
Euskara eta
aitzindaritza
teknologikoa,
euskara eta
konplizitatea eta
euskara eta
lidergo
sortzailea.**

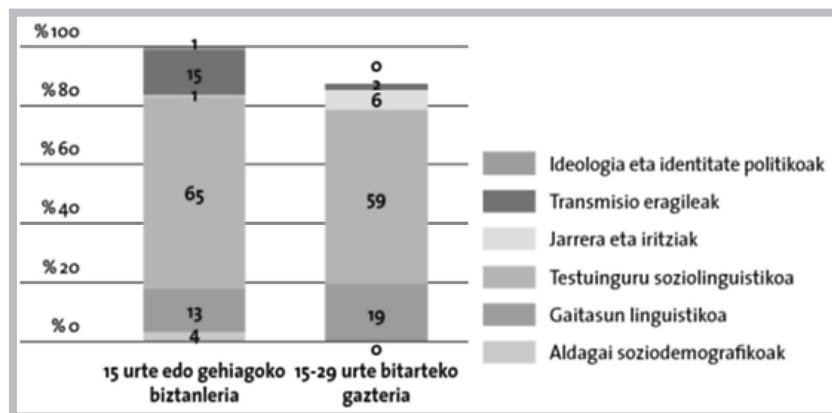
**Hurbilpen
teorikoak zein
kontraste
enpirikoak
diziplinartekotas
unaren argira
jorratzeak
ahalbidetuko
luke ikergaiaren
errealitatera eta
horretan
eragiteko
aukeretara, era
egokiagoan
hurbiltzea.**

1. irudia. Aldagia independenteek lagunarteko erabilera azaltzeko duten ahalmena (%). (Mtz.deLuna, 2013)

Ikasturtea	Guztira	Euskaraz	Euskaraz (%)
1995/1996	17.209	4.681	%27,20
1996/1997	16.598	4.785	%28,83
1997/1998	15.715	4.842	%30,81
1998/1999	15.657	5.108	%32,62
1999/2000	13.539	4.797	%35,43
2000/2001	12.235	4.650	%38,01
2001/2002	11.234	5.070	%45,13
2002/2003	10.500	4.868	%46,36
2003/2004	10.365	4.951	%47,77
2004/2005	9.772	4.893	%50,07
2005/2006	9.359	4.717	%50,40
2006/2007	9.313	4.826	%51,82
2007/2008	8.976	4.888	%54,46
2008/2009	8.635	4.744	%54,94
2009/2010	9.057	5.208	%57,50
2010/2011	9.335	5.674	%60,78
2011/2012	8.243	5.117	%62,08
2012/2013	8.173	5.122	%62,67
2013/2014	8.578	5.512	%64,26

Esan bezala, erabilera gai konplexua da eta ikuspegi poliedrikotik aztertu eta landu beharrekoa. Hurbilketa berriak eskatzen ditu, definizio berriak, eta galdera berriak. Hala, erabilerarena zinezko arazoa al da?... kasu guztietan?... ala testuinguru edota gunee jakin batzuetan?... Unibertsitatean euskarazko lerroen egoera eta ikasleen arteko harremanetan antzematen dugun euskararen erabilera-maila arazoa da?... ala aukera?... Zein da bilakaera?... zeintzuk bizipenak?... ba al ditugu nahiko datuak, kuantitatiboak eta kualitatiboak?...

2. irudia. Hautaprobetako ikasleak (UPV/EHU, 2013)

Jakina denez, euskaraz ikasten ari direnen ikasleen datuen bilakaera positiboa izaten ari da. Unibertsitateari dagokionez, gero eta gehiago dira unibertsitate sartzeko hautapropa euskaraz egiten duten ikasleak, 95/96 ikasturtean %27,2 izan ziren eta 13/14 ikasturtean %64,2⁴.

Euskal Herriko Unibertsitatean euskaraz matrikulatzen diren ikasleen kopuruaren kurbak ere goranzko joera agertzen du. Hamabost urtetan bikoiztu egin dira euskaraz matrikulatu direnak, 97/98 ikasturtean %23,4 izan ziren eta 12/13an %48,1⁵.

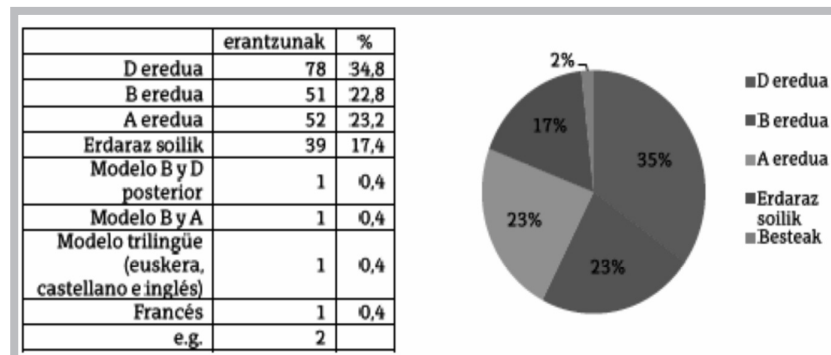
3. irudia. UPV/EHU euskaraz matrikulatutako ikasle berriak (UPV/EHU, 2013)

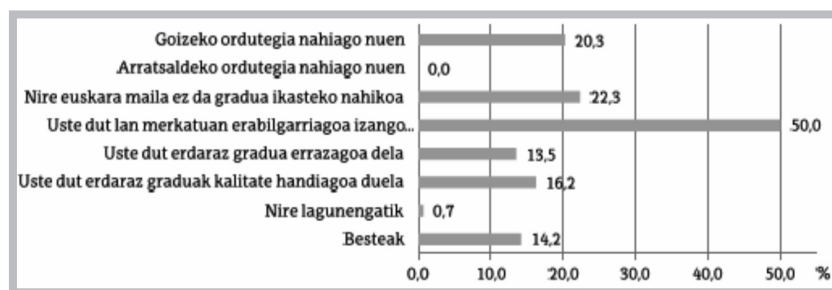
Euskal Herriko Unibertsitatean euskaraz matrikulatzen diren ikasleen kopuruaren kurbak ere goranzko joera agertzen du. Hamabost urtetan bikoiztu egin dira euskaraz matrikulatu direnak, 97/98 ikasturtean %23,4 izan ziren eta 12/13an %48,1.

Euskararen II. Plan Gidariak azaltzen duenaren arabera, jarraipena dago Batxilergoan egiten den hizkuntza-aukeraren eta unibertsitatean egiten denaren artean, D ereduan ikasi eta ondoren UPV/EHU euskaraz matrikulatutako ikasleen %91,4k egiten dituzten ikasketak euskal lerroan. Badago, hala ere, ikasle kopuru bat hautapropa euskaraz egin eta ondoren arrazoi ezberdinengatik gaztelaniaz matrikulatzen dena. Esate baterako, Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatean 1. Mailako gaztelania taldeetan 15/16 ikasturtean egindako galdeketa⁶ erakusten duenaren arabera, bada Fakultate horretan multzo bat aurretiko ikasketak D ereduan egin eta ondoren erdal lerroan matrikulatu dena, %34,8.

4. irudia. GKZ Fakultatea, erdal lerroko ikasleek aurretik zein eredutan ikasi duten eta zergatik erdal lerroa hautatu duten (GKZF-Euskara Batzordea, 2015)

Badago euskararen erabilera sozialak unibertsitatean bizi duen egoerari buruzko kezka zabaldua, ikasleen arteko ohiko harremanetan euskararen erabilera ustez beharko lukeenaren azpitik dagoenaren pertzepzioa.

Esanguratsuak dira erdal lerroa aukeratu izana azaltzeko emandako arrazoiak, nagusia hizkuntzak lan merkatuan izango duen erabilgarritasunaren pertzepzioa (% 50), ondoren norberaren euskara mailari buruzko pertzepzioa (% 22,3), eta jarraian goizeko ordutegia aukeratzearen arrazoi praktikoa (% 20,3).

Datu hauek gaitasunarekin dute zer ikusia, eta EHUUn dozentziaren hizkuntzaren hautaketa eta banaketaren berri ematen digute. Erabilerari buruz, berriz, ez dago UPV/EHUUn jasotako daturik. Ez dakigu objektiboki zein nolakoa den erabilera, ez eta erabilera ezberdin horien atzean dauden zergatiak edota aldagai eragileak. Hala ere, badago euskararen erabilera sozialak unibertsitatean bizi duen egoerari buruzko kezka zabaldua, ikasleen arteko ohiko harremanetan euskararen erabilera ustez beharko lukeenaren azpitik dagoenaren pertzepzioa.

Esandakoak kontuak hartuz, galdera sortzen da Unibertsitateak hizkuntzaren erabileraren inguruan lukeen arduren inguruan. Zein da unibertsitatearen egitekoa? Lan egin behar al du unibertsitateak ikasleak etorkizuneko profesional gaituak eta euskaraz aktiboak izan daitezen? Planteatu behar al da zeharkako gaitasunak lantzea horretarako? Hala bada, zeintzuk izan daitezke? Agian?

— Gaitasun linguistikoa:

- Orokorra. Ahozko eta idatzizko zeharkako gaitasunekin erlazionatutakoa.
- Teknikoa. Jakintza arlo ezberdinen espezifikotasun teknikoekin lotutakoa.

— Gaitasun soziala (hizkuntzaren erabilerarako)

- Hizkuntza norberetzea
- Erantzukizunaren jabeakuntza
- Erabilerarako inizatiba, hizkuntza lidergoa
- Askitasun sentimendua
- Konbentzimendu positiboa (erdarazko joera duenaren aurrean euskaraz jardutea ez da ‘gutxiago’)

Finean, izan behar al du unibertsitateak euskal hiztun aktiboen sorlekua? Ba al du horrekin erantzukizunik? Izan behar al du euskal hiztun aktiboak garatzeko eragile? Zergatik? Galdera hauek izan ziren nagusiki taldeak ondoren antolatutako bigarren analisi-ekintzaren abiapuntu eta oinarri.

BIGARREN ANALISI-EKINTZA. BI GERUZETAN EGITURATUTAKO FOCUS-TALDE IREKIA

I *Aktibo!eus* Proiektuaren barruan burutu zen bigarren analisi-ekintza arduradun instituzional, irakasle, ikasle eta profesionalekin bi geruzetan egituratutako Focus-group erako saio irekia izan zen. Saio honen helburua aurreko mintegian agertutako galde nagusiak jaso eta horien inguruan unibertsitateko eta arlo profesionaleko hainbat pertsona esanguratsuren iritzi eta ikuspegi ezberdinak biltzea, eta sor zitezkeen ideiak eta proposamenak jasotzea izan zen; ondoren horiek aztertu eta aurrera begira ondorioak ateratzeko.

Saioa bi zatitan antolatu zen. Lehen zatian, gaia kokatzeko Iñaki Mtz. de Lunak egindako komunikazio laburraren ostean, lehen geruzan bildutako ordezkari instituzional eta profesionalekin osatutako panelaren *Elkarrizketa Focus-taldean* burutu zen. Bertan parte hartu zuten EHUKo bi errektoreorde, irakasle bat, ikasle bat, Osakidetza sendagile bat eta hiru enpresetako ordezkari⁷. Bigarren zatian, bigarren geruzan bildutako irakasle eta ikasle gonbidatuak *Zirkuluetan* elkartu eta *Solas-taldeak* burutu zituzten. Saio osoa bideoz grabatua izan zen, Ikus-entzunezko Komunikazioko 4. mailako ikasle talde baten eskutik.

5. irudia. Focus-talde Irekiaren saioa

Finean, izan behar al du unibertsitateak euskal hiztun aktiboen sorlekua? Ba al du horrekin erantzukizunik? Izan behar al du euskal hiztun aktiboak garatzeko eragile? Zergatik? Galdera hauek izan ziren nagusiki taldeak ondoren antolatutako bigarren analisi-ekintzaren abiapuntu eta oinarri.

Unibertsitatea eragile garrantzitsua da, jakintzaren sorkuntzan, hedapenean eta etorkizuneko profesionalen hedapenean funtzio garrantzitsua betetzen duena. Badauka estatus eta izena, eta zentzu horretan badu erantzukizuna euskaraz jarduteko gai izango diren profesional kompetenteak eta eragileak sortzen laguntzeko. Aukera ere badu bere harreman-sarean eragiteko. Zentzu horretan, unibertsitateak hiztun aktiboen sorlekua izan behar du.

Lehen zatiko focus-group elkarrizketan, partaideek aztergai jarritako galdera batzuen inguruan hausnartu eta iritzia eman zuten. Galdera nagusiak hauek izan ziren:

- a. Ze ardura du unibertsitate publiko batek euskara bezalako hizkuntza batekiko? Izan behar al du unibertsitateak euskal hiztun aktiboen sorlekua? Ba al du horrekin erantzukizunik? Izan behar al du euskal hiztun aktiboak garatzeko eragile? Zergatik?
- b. Lidergo soziala eta bihar-etzi gizarte liderrak izango diren egungo gazteak aipatzen dira. Lidergoaren ikuspegi horretan ba al du lekurik hizkuntza lidergoaz hitz egiteak?
- c. Esandakoak kontuan hartuz, aurrera begira zer egin beharko litzateke unibertsitatetik eta unibertsitatearen ingurutik?

Ondokoak izan ziren bertan jasotako iritziz eta ideia azpimarragarrienak laburbilduta.

Unibertsitatearen erantzukizunari dagokionez, partaideen esanetan, Euskal Herriko Unibertsitateak zeresan eta eginkizun berezia dauka, eta erantzukizuna ere berezia. Batetik, barrura begira, euskara maila hobetze aldera eta ekoizpen akademikoa euskaraz egite aldera. Eta bestetik, kanpora begira, erakunde publikoa den heinean badu zeresan edota erantzukizuna gizartearekiko, egun ikasle eta etorkizuneko gizartearen liderrak izan daitezkeen horiek elebitan formatuz.

Unibertsitatea eragile garrantzitsua da, jakintzaren sorkuntzan, hedapenean eta etorkizuneko profesionalen hedapenean funtzio garrantzitsua betetzen duena. Badauka estatus eta izena, eta zentzu horretan badu erantzukizuna euskaraz jarduteko gai izango diren profesional kompetenteak eta eragileak sortzen laguntzeko. Aukera ere badu bere harreman-sarean eragiteko. Zentzu horretan, unibertsitateak hiztun aktiboen sorlekua izan behar du.

Profesionalen ikuspuntutik, esate baterako, medikuaren zerbitzuak euskaraz izan behar du pazienteak euskalduna bada, ez da eskubide edo berdintasun kontua, zerbitzuaren kalitatea baizik. Nork sortzen ditu profesional horiek? Unibertsitateak. Geroz eta lanbide gehiagotan hizkuntza jada lanbidearen osagaia da, ez da meritu edo aparteko kontu bat, lanbidearen parte da, eta zentzu horretan, euskarak laneko gaitasun bat izan behar du. Enpresaren ikuspuntutik, unibertsitateak badu erantzukizun handia etorkizunari begira, profesional bihurtuko diren horiek, liderrak izango diren horiek, gerora enpresetako erabaki-organoetan parte hartuko dutelako eta praktika normalizatzaileak txertatzeko bidea

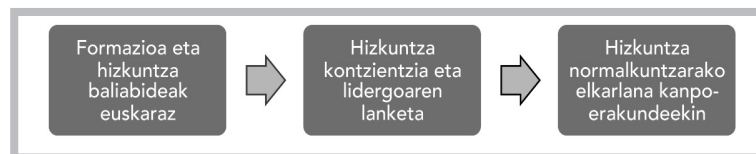
izango dutelako. Orduan, egun hitz egiten den erantzukizun sozial korporatibo horretan zeresan handia du unibertsitateak, profesional berriak hezteko eta ez bakarrik arlo teknikoan.

Horrela, Unibertsitatearen egitekoa da, ez bakarrik hizkuntzaren eza-
gutza, baizik eta hizkuntza kontzientzia, lidergoa. Ez da nahikoa eus-
karaz dakiten medikuak, erizainak. Azukre koxkorak bezala urtuko
direlako osasun sistema batean. Oso kontzientziatuta eta hizkuntzaren
garrantziaz jabetuta dauden ikasleak behar dira, liderrak izango direnak
eta erakundeen barrutik lidergo horri sustatzeko gaitasuna landuko
dutenak. Horretan ahalegindu behar du unibertsitateak, hizkuntza kon-
tzientzia eta jarrera formakuntzan hasieratik txertatuz.

Hizkuntza lidergoa, kontzeptualki ere, tresna indartsua izan daiteke esa-
ten ari garen hau sustatzeko ikasleen artean, tresna moduan ere geletan
erabiltzeko: hizkuntza-liderrak. Ze, azkenean lider hitzak eta lidergoak
konnotazio positiboak dauzka, eta behin eta berriro esaten zaio jendeari
hori garatu behar duela, landu behar duela, betiere modu positiboan.
Eta horrek eraman ditzake ikasleak ikustera izan daitezkeela horretan
motore, eragile... “hizkuntza liderrak ere izango zarete etorkizunean”.

Eta guzti horretan gradazio moduko baten planteamendua ere egin liteke.

- Lehenik, euskaraz ikasteko aukera bermatzea. Hau ezinbestekoa da, baina ez litzateke nahikoa izango.
- Ondoren, hizkuntza kontzientzia jorratzea. Sakonduz bidea egin, baina ez litzateke nahikoa izango.
- Jarraian, hizkuntza lidergoak lantzea. Aurrerapausoa, baina ez litzake nahikoa izango (militantzia antzekoan gera zitekeelako).
- Azkenik, eta aitzitik, kanpoko erakundeekin elkarlana egituratzea. Elkarren arteko laguntza eta bultzadak erakunde horietan normal-
kuntzarako sustapena egin eta neurri estrukturalak finkatzeko.

Kontuan hartu behar da hala ere, legeak eta politika publikoek uniber-
sitateari ezartzen dioten betebeharra formakuntza euskaraz ematea eta
ikerketak euskaraz ahalbideratzea dela. Hortik aurrera, unibertsitateari
eska dakioken edota errektoretza taldeak bere gain hartu duen harata-
gokoa, erantzukizun mailan kokatzen den konpromisoa izango da.

**Unibertsitatearen
egitekoa da, ez
bakarrik
hizkuntzaren
ezagutza, baizik
eta hizkuntza
kontzientzia,
lidergoa.**

**Legeak eta
politika
publikoek
unibertsitateari
ezartzen dioten
betebeharra
formakuntza
euskaraz ematea
eta ikerketa
euskaraz
ahalbideratzea
dela. Hortik
aurrera,
unibertsitateari
eska dakiokeen
edota
errektoretza
taldeak bere gain
hartu duen
haratagokoa,
erantzukizun
mailan kokatzen
den konpromisoa
izango da.**

Baina legez unibertsitateak bere eginkizuna beteaz edukiko luke arauak diotena betetzen duen momentuan. Hau da, behar bada gaur egun dau- den agintariekin bigarren maila horri ere ekingo zaio, baina agian bihar edo etzi beste lantalde batekin, lehendabiziko hori beteta, bere eginkizuna beteta geldituko litzake. Exijitu ahal izango zaie? Ba, ez dago garbi ze puntura arte. Horregatik garrantzitsua litzateke unibertsitateak egingo duenarekin beste erakunde batzuk bat egitea, politika publikoak indartzea, eta arlo honetan erakunde zein enpresa aurreratuekin sinergiak lotzea.

Eta, beraz, esandakoak kontuan hartuz zer egin aurrera begira? Nola landu hori guztia? Partaideek luzatutako proposamen edota ideia batzuk izan ziren:

- Hizkuntza erabilerarekin lotutako gaietara bideratutako ikerkuntza bultzatzea.
- Euskara hiztun aktiboak sustatzearen inguruko ikerketa aplikatuaren saiakerak fokalizatzea lehentasunezko zenbait ikasketetan.
- Praktikara bideratutako hizkuntza lidergoaren kontzeptua landu.
- Hizkuntza lidergoaren ikuspegiak eta praktikak ikasleekin eta irakasleekin lantzeko Tailer espezifikoak diseinatu.
- Ikasketetan eta profesionalizazioan euskarak eduki dezakeen balio erantsia ikasleei komunikatzeko bideak landu.
- Profesional konpetente eta osoak izateko, zerbitzua edota lana euskaraz burutzeko gaitasuna ere izango dutenak, erantzukizun pertsonal eta instituzionalari buruzko diskurtsoak landu.
- Enpresa eta zerbitzuetan kalitatezko arretarako hizkuntza kontzientzia eta garrantziari buruzko hautazko ikasgai pilotua diseinatu.
- ...

Saioaren bigarren zatian, bertan ziren irakasle eta ikasle gonbidatuak 4/5 kideetako zirkuluetan elkartu eta solas-talde gisa gaiari buruzko ekarpenak egiteko eta horretarako prestatutako txartel batzuetan sortzen zitzaizkien *“pentsamenduak, ideiak, edota proposamenak”* idazteko eskatu zitzaien. Hauek izan ziren bertan jasotako ideia edota proposamen nagusiak:

- *Gizartearen erronka sozial bezala ulertzen dugu euskara, eta herriaren beharra den aldetik unibertsitate publikoak bere gain hartu behar du. Unibertsitateak subjektu kritikoak sortu behar ditu, ez soilik edukiak irakatsi.*
- *Hizkuntzaren gaia adibidez gradu guztietako ikasgaietan landu daitezke. Kontzientziazioan parte hartu behar du.*

— Hizkuntzaren garrantzia jakintza arlo guztietan zabaldu eta gizartearekin duen lotura argi utzi. Unibertsitatea euskara irabazteko esparru bat izatea bultzatzea.

— Unibertsitateak ikasleen bagaje teorikoa ez ezik, bizi esperientzia zaindu behar du: AZP, kafetegiak, formularioak,...

— Mitoak desegiteko beharra. Ikasketen aukeraketan ikaslea kontziente egitea euskaraz ikastea ez dela ‘handicap’ bat ondorengo azterketa eta oposaketetarako (MIR azterketa adibidez). Adibide garbiak daude MIR azterketan nota ona ateratzen euskaraz ikasi dutenek. Batxilergo amaieran landu beharko litzateke agian.

— MIR edo oposaketa azterketak euskaraz izan ahal izatea.

— Euskarazko ikasketak %100ean. Gradu guztietan ikasgai bat euskaraz derrigor?

— Konfirmatu borondatearekin bakarrik ezin dela aurrera egin.

— Zerbitzu publikoaren zerbitzuak. Euskaldunekin euskaraz eginez, komunikazioa = kalitatea.

— Diskurtso berri bat eraiki beharra: euskaraz funtzionatzeak dakarren abantailak agerian utzi. Lidergo etikoa / lidergo eragilea

— Premiazkoa >> afektibotasuna. Euskara elementu kohesionatzailea. >> Paisaia linguistikoa.

— Ikastegi edo titulazio bakoitzak kanpoko eragileekin sarea sortu eta egonkortu.

— Irakasleak formatu egin behar dira, proaktiboak izan daitezen.

— Egoera ikertu eta diagnosia burutu.

HIRUGARREN ANALISI-EKINTZA. UDAKO IKASTAROAREN ANTOLAKETA

I *Aktibo!eus* ekimenaren baitan burutu zen hirugarren analisi-ekintza Iñaki Martínez de Luna irakaslearen zuzendaritzapean antolatutako «Euskararekiko gizarte erantzukizuna akademiaren eta gizartearen kultura-aldaketan» udako ikastaroa izan zen. Ikastaro honen bidez, aurreko analisi-ekintzetan agertutako puntu nagusi batzuk jaso eta testuinguru akademiko batean sakondu nahi izan ziren. Horrela, gizarte erantzukizunaren ikuspuntutik begiratuta unibertsitatearen eginkizunetako bat Euskal Herriko hizkuntza-egoerari eta izaerari erantzun egokia ematea eta horretan profesional gaituak sortzen laguntzea badela baieztatu ondoren, zeregin horretan aintzat hartu behar den ikuspegi soziolinguistikoaren gaiaz hausnartzea eta erantzunak bilatzea izan zen ikastaroaren xedea. Honako helburu hauek zehaztu ziren: 1) unibertsitateak gizarte mailako hizkuntza-politikan eta plangintzan duen rolaren azterketa eta balantzea egitea,

Helburu hauek zehaztu ziren:

1) unibertsitateak gizarte mailako hizkuntza-politikan eta plangintzan duen rolaren azterketa eta balantzea egitea,
2) dozentziaren, hizkuntza kontzientziaren zein gizarte erantzukizunaren ikuspuntuetatik begiratuta, UPV/EHUk duen eginkizuna aztertzea,
3) esku-hartzeko balizko aukeren inguruan hausnarketa bultzatzea eta proposamenak egitea, eta 4) profesional gaituak sortzen laguntzea.

Ikastaroaren amaieran World Café erako hausnarketa ireki zen partaide guztiekin. Saio honen helburua jarritako gaiaren inguruan elkarrizketak partekatzea, argumentuak lantzea eta balizko proposamen batzuk irudikatzea izan zen.

2) dozentziaren, hizkuntza kontzientziaren zein gizarte erantzukizunaren ikuspuntuetatik begiratuta, UPV/EHUk duen eginkizuna aztertzea, 3) esku-hartzeko balizko aukeren inguruan hausnarketa bultzatzea eta proposamenak egitea, eta 4) profesional gaituak sortzen laguntzea.

Ikastaroaren egitaraua bost hitzaldi, bi mahai-inguru eta amaierako World Café ariketa bidezko hausnarketa ireki batekin osatu zen. Hitzaldietan gai hauek landu ziren, *Aktibo!eus* proiektuaren azalpena (Marko), *Habitus-a*” edo hizkuntzaren ezkutuko curriculum unibertsitatean (Apo-daka), *Akademia, Hizkuntza-Politika eta Diskurtsoak* (Martínez de Luna), *Minority Language Use as a Non-Cooperative Game* (Uriarte Ayo) eta *Language appropriate practice in health and social care* (Gwerfyl Roberts, Bangor University). Mahai-inguruak izan ziren, lehena kanpoko profesionalekin, *Hizkuntza hautematea eta premia gizarte eragilean ikuspegitik. Hizkuntza eta kalitatezko zerbitzua*, eta bigarrena, EHUKo arduradun, irakasle eta ikasleekin, *Unibertsitatearen egoera eta erantzukizuna hizkuntzarekiko*.

Ikastaroaren amaieran World Café erako hausnarketa ireki zen partaide guztiekin. Saio honen helburua jarritako gaiaren inguruan elkarrizketak partekatzea, argumentuak lantzea eta balizko proposamen batzuk irudikatzea izan zen. Saioa bi bueltetan egituratu zen. Lehenengo bueltan honako hau planteatu zitzaion partaideei: «*Tren bat osatu nahi dugu. Mahaian tren-bagoi batzuk dituzue. Itxuratu bagoi horiek ondoko galdera erantzunez: Zer suposatzen du hizkuntzarekiko gizarte erantzukizunak unibertsitatean?*». Bigarren bueltan, berriz, beste honako hau planteatu zitzaion: «*Orain mahaian trenaren lokomotara daukazue. Nola egin daiteke irudikatu diren bagoi horiek mugitzeko?*». Ondokoak izan ziren bi galderei erantzunez mahaietatik jasotako ekarpenak.

Tren bagoiak Zer suposatzen du hizkuntzarekiko gizarte erantzukizunak unibertsitatean?	Trenaren lokomotara Nola egin daiteke irudikatu diren bagoi horiek mugitzeko?
- Euskararen normalkuntzan eta erabileran jarrera proaktiboak EHUk eta aurrerapausuak eman arlo ezberdinetan (zerbitzuak barne). - Euskarazko ikasketen ‘prestigioa’ bultzatu gizartearen. - Profesional elebidunak sortu. - Trebakuntza soziolinguistikoa, hizkuntza kontzientzia unibertsitateak sortzen dituen profesionalei. - Graduetan eredu elebiduna sortzea.	- Egoeraren azterketa egoki bat egin, komunitatearen parte-hartzearekin eta hizkuntzarekiko jarrerak aztertuz. - Transbertsalitatea: euskararen ardura sektore ezberdinetara zabaldu > Jarrera proaktiboak lortu. - Graduak berariaz eleanitzak izatea planteatu (3 hizkuntza). - Departamendu buruen eta bestelako kargu jakinen ordezkapena gizartearen beharrian linguistikoen alde. - Hizkuntza kontzientzia lantzea - Profesional elebidunen beharrian gizartearen erakustarazi.

▪ Lidergoa bere esparruan, formazioa. - Aldatzeko ahalmena garatzea. - Eragin esparrua ahalbidetzea > ikasleak. - Boterea dutenen bultzada, lidergoa. - Borondate irlak batu eta norabidetu. ▪ Formakuntza. - Ikasleak formatzea. Hori da unibertsitateari eskatu behar zaiona. Ikasleak hautatu duen hizkuntzan, jakina. Osorik. Ikasgai guztietan. Amaieran, ikasle hori gizartean (euskaraz) lan egiteko gai izango da. ▪ Ikerketa. - Ikerketa euskaraz sustatzea. Kanpo-ebaluatzaileak era euskaldunak izatea. Berrikuntza ez al zen balio erantsia eman behar zuena? Ze hizkuntzan? Saritu (eta saretu) behar da euskarazko ikerketa. ▪ Unibertsitatea > erreferentzia eta autoritatea. - Unibertsitatea oso desegituratua ikusten da kanpotik. Ikerketan irlak ikusten dira (irakasle solteak, taldetxoak, baina lotura gabe). Egituratu behar da. - Euskal Herrian hizkuntza normalizazioan egin den bidean unibertsitateak ez du kapitalizatu. - Euskararen normalizazioa bidegurutzean dago, unibertsitateak erreferente izan behar luke. ▪ Artikulazioa > euskaltzaleak / ikerlariak. ▪ Eskubideak bermatzea. - Inplikazioa, erreala. ▪ Ausardia. - Zein ekarpen gizarteari? Horren arabera diseinatu plan estrategikoak. - Aitzindari euskalgintzan. Konplexurik gabe. - Lidergoa hizkuntza normalizazioan.	▪ Ausardia ! ▪ Hizkuntza politika eraginkorrak = Aintzindari + eredu propioa. ▪ Porrot egiteari beldurra galdu. ▪ Lobby bihurtzeko saretu eta saritu > neurri zehatzak. ▪ EHU marka euskararekin lotu > landu esparru zehatzetan: ikastetxe kalitatea, matrikulazioa.
▪ Gizarte aldaketarako lagundu, gizartetik datorren eskaria ere kontuan hartuta eta eskaria eraginez. ▪ Ikasleekiko erantzukizuna. ▪ Eskaintza aktiboak euskararekiko.	▪ Gizarte eragileekin harremanak. Zubiak eraiki aldaketarako: Osakidetza, komunikabideak, Confebask, E. J. .. ▪ Formazio soziolinguistikoa irakasle, AZP, ikasleei zuzendurikoa. Ez bakarrik euskararen ezagutza, balioak, e.a. ▪ Diagnostikoa egin. Aniztasuna. Helburu zehatzak markatzeko. ▪ Gradu eleanitzak.

▪ Irakasgaiak beste hizkuntza batean matrikulatzeko aukera. - Hizkuntza: ez hautatu bakarra. Horretarako bideak erraztu beharko lirakeke. - Medikuntza euskaraz ikasteko kupoak. Legediak hori baimentzen du? ▪ Nola landu ardura partekatua? - Lankidetzak bultzatu behar da. ▪ Euskaraz instrumentu akademiko hutsa? ▪ Euskaraz ikasteko hautuaren transzendentzia ondoren izango duten jarraian. - Autoestimua linguistiko baxua dutelako matrikulatzen dira gaztelaniaz. - Eroso ikasi eta komunikatzeko hizkuntza ikasle askoren kasuan euskara da. - Prestigio handiagoa medikuntzan gaztelaniaz ikastea. - Osakidetzarekin ekimen espezifikoak egin genuen EHUn. Ikastera datozen ikasleei triptiko baten bidez zehaztu zaie Osakidetzan lan egiteko hizkuntza betebeharrak zeintzuk diren.	▪ Nola landu ardura partekatua? - Lankidetzak bultzatu behar da. - Euskaraz errektoreordetzako eta EHUn web-orrian bisitak egitea. - Ikasleengana heltzea, formatu erakargarriak .. ▪ Euskaraz instrumentu akademiko soilak da? - Euskal Filologia ikasten ari diren ikasle batzuek gaztelania erabiltzen dute harremanetarako. Hau (adibide zehatza) gaitzetzeko neurriak behar dira. Kontzientzia lantzeko formazioa eskaini behar zaie. ▪ Erantzukizuna mailakatu egin behar da. ▪ Euskaraz ikasteko hautuak ondorengo jarretan duen garrantzia. Umetatik hasi behar da lantzen euskararen kontzientziazio estrategia. ▪ Osasungintzan euskararekiko kontzientziazioa lantzeko neurriak. - Komunikazioaren irakasgai tronkalean elebitasunaren gaia txertatzea. ▪ Irakasgaiak beste hizkuntza batean matrikulatzeko aukera lantzea.
▪ Unibertsitateetatik pasatzen diren guztiei zerbaitekin erakutsi euskaraz, eta euskara ikastera 1. mailatik animatu. ▪ Sentiberatzeko kanpainak > erdaldunei, euskaldunei. - Ahal izanez gero, ikuspegi akademikoak erabili gutxieneko adostasuna lortzeko (utopia). ▪ Euskal zein erdal komunitateen erantzukizuna sustatzeko gatazka linguistikoa (soziala, kulturala, politikoa) hausnartu eta irtenbideak proposatzeko edukiak egokitzea. ▪ Ikasleek irakasgaietan hizkuntzaren ikuspegiak landu.	▪ Irakasleei prestakuntza eskaini irakasgaietan gatazka linguistikoa ikuspegi txertatzeko. ▪ Praktika profesionalak euskaraz egiteko aukerak aztertu. ▪ Material didaktikoa gaztelaniaz dagoenean, sarri diskurtsoa gaztelaniaz aktibatzen da, nahiz eta euskalduna izan. - Euskaraz sortzeko eta itzultzeko profesional teknikoak bultzatu; gradua amaitu ondoren, itzulpengintzan sartzeko aukera. ▪ Euskaraz artikulatu sortzeko bideak topatu > euskarazko lehiaketak, aldizkariak (Hausnartu saria). ▪ Euskaraz dagoen materiala ere erabili, ezagutarazi euskaraz ez dakitenei. ▪ Euskaraz ulertzeko bideak bermatzeko baliabideak eskaini unibertsitatean. Horrela, harremanak asko demokratizatzen dira.

ONDORIO BATZUK LABURPEN GISA

I Proiektuaren hasieran mahai gainean jarritako galderak erantzun ugari jaso ditu. Garbi azaltzen da gaiarekiko kezka eta interes zabala, bai unibertsitatea osatzen duten estamentu ezberdinetan, baita ere unibertsitateetatik diharduten profesional eta erakunde ezberdinen artean.

Baieztapen bat ageri da ekimen honetan parte hartu eta iritzia eman duten eragileek ekarpenetan ideia nagusi edo nuklear gisa azpimarratu

daitekeena; hau da, unibertsitateak badu gizartearekin eta euskal hizkuntzarekin erantzukizun garbi bat, dozentzia euskaraz eskaintzetik haratago doana. Zentzu horretan, konfirmatzen da proiektu honen leloa izan den “*pertsona eleanitzak eta euskara hiztun aktiboak sortzea*” irudikapena badela, bai, unibertsitatearen erronka.

Idea eta proposamen asko agertu dira proiektuan zehar egin diren analisi-ekintza ezberdinetan. Horiek guztiak jasota geratu dira testu honetan. Azpimarratzekoak lirateke, hala ere, indarrez agertu edota hainbatetan errepikatu diren zenbait ideien hitz-gakoak, hala nola: erantzukizun, transbertsalitatea, erabilerarekin lotutako ikerkuntza, proiektu aplikatuak, hizkuntza lidergoa, euskararen balio erantsia, komunikazioa, kontzientziazioa, prestigioa, lidergo instituzionala, artikulazioa kanpo erakundeekin... eta beste.

Hasieran esan bezala, *Aktibo!eus* ekimen honen helburua hizkuntzaren erabileraren fenomenoak unibertsitatearen ikuspuntutik nola uler daitekeen eta fenomenoarekiko zein eragin, ardura edota aukera egon daitezkeen perfilatzen hastea izan da. Proiektua ez da amaitu, fenomenoari buruzko lehen hurbilketa egin da eta hainbat erantzun eta galdera gehiago ere jaso dira. Etorkizunerako gelditzen da horiei guztiei segida ematea. ●

OHARRAK

1. Antonio Casado, Bea Narbaiza, Edorta Arana, Estitxu Garai, Iñaki Marko, Iñaki Martinez de Luna, Iosu Amezaga, Jokin Aiestaran, Jordi Campàs, Margaret Bullen, Nekane Larrañaga, Pio Perez, Xabier Etxague.
2. Mtz. De Luna, I. eta beste (2013). *Ikasleak hiztun. 2011ko Arrue Proiektua. Ikerketaren emaitza*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzua.
3. Mtz. De Luna, I. (2013). *Euskara EAEn: gaitasuna, erabilera eta iritziak. Azterketa eta gogoetak*. Gasteiz: Eusko Jaurlaritzako Argitalpen Zerbitzua
4. UPV/EHU - Euskara Errektoreordetza (2013). *UPV/EHUko Euskararen II. Plan Gidaria. 2013-2017*. Bilbo: Euskal Herriko Unibertsitateko Argitalpen Zerbitzua.
5. Idem.
6. GKZF-Euskara Batzordea (2015). *15/16 Galdetegia. 1 mailako gaztelania taldeetan egindako galdetegiaren emaitzak*. UPV/EHUko Gizarte eta Komunikazio Zientzien Fakultatea. Argitaratu gabeko dokumentua
7. Maite Zelaia (Ikasleen, Enpleguaren eta Gizarte Erantzukizunaren arloko errektoreordea), Jon Zarate (Euskararen arloko errektoreordea), Estitxu Garai (GKZ Fakultateko irakaslea), Oihana Barranetxea (Medikuntzako ikaslea), Oihana Garcia (Elhuyar enpresa), Gilen Santiso (Doimak enpresa), Aitor Montes (Osakidetza) eta Joxe Begiristain (CAF enpresa).

Indarrez agertu edota hainbatetan errepikatu diren zenbait ideien hitz-gakoak, hala nola: erantzukizun, transbertsalitatea, erabilerarekin lotutako ikerkuntza, proiektu aplikatuak, hizkuntza lidergoa, euskararen balio erantsia, komunikazioa, kontzientziazioa, prestigioa, lidergo instituzionala, artikulazioa kanpo erakundeekin... eta beste.